

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 314/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Romanom Tomanom, PhD., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti uzneseniam Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020 a č. k. 4 Tp 14/2020 z 12. januára 2021 a uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Tost 34/2020 z 30. decembra 2020 a č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením sudcu pre prípravne konanie Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Tost 34/2020 z 30. decembra 2020. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, sťažovateľa neodkladne prepustil na slobodu, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania. Táto ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 524/2021.

2. Sťažovateľ sa druhou ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 8. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením sudcu pre prípravne konanie Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 12. januára 2021 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu

a najvyššieho súdu, neodkladne ho prepustil z väzby na slobodu, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania. Táto ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 745/2021.

3. Uznesením pléna ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 37/2021-7 z 28. apríla 2021 boli obe ústavné sťažnosti sťažovateľa spojené na spoločné konanie, ktoré sa ďalej vedie pod sp. zn. Rvp 524/2021.

4. Z obsahu ústavných sťažností a k nim pripojených príloh vyplýva, že 3. júla 2020 vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru začal trestné stíhanie vo veci a súčasne sťažovateľovi vzniesol obvinenie z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

5. Dňa 4. júla 2020 podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) Špecializovanému trestnému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do väzby. Predmetný návrh bol pridelený na rozhodovanie špecifikovanému sudcovi pre prípravné konania Špecializovaného trestného súdu.

6. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 5. júla 2020 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pričom lehota väzby u neho začala plynúť 2. júla 2020 o 6.05 h. Súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vo vzťahu k sťažovateľovi súd rozhodol, že nenahrádza jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

7. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal ihneď po jeho vyhlásení ústne do zápisnice sťažnosť, ktorej dôvody doplnil prostredníctvom obhajcu podaním z 9. júla 2020. O podanej sťažnosti rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 3 Tost 31/2020 z 10. júla 2020 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (predchádzajúcej aktuálne prerokúvanej ústavnej sťažnosti, pozn.) doručenej ústavnému súdu 23. septembra 2020 vzniesol námietku o nedostatku nestrannosti špecifikovaného sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, ktorý v prvom stupni rozhodol o jeho vzatí do väzby (uznesením č. k. 4 Tp 14/2020 z 5. júla 2020, pozn.). Táto ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 476/2020-14 z 22. októbra 2020 odmietnutá pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

9. Špecifikovaný sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu bol následne, na základe jeho písomného podania z 29. septembra 2020, ktorým oznámil svoju zaujatosť pre pomer k veci, uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Ndt 24/2020 zo 6. októbra 2020 vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 4 Tp 14/2020.

10. Z obsahu v poradí prvej ústavnej sťažnosti (Rvp 524/2021) a pripojených príloh ústavný súd zistil, že podaním doručeným úradu špeciálnej prokuratúry 13. novembra 2020 sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, a keďže tejto žiadosti prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry nevyhovел, predložil ju 24. novembra 2020 aj so svojím stanoviskom z 23. novembra 2020 Špecializovanému trestnému súdu.

11. Vzhľadom na vylúčenie vo veci konajúceho sudcu (bod 9 tohto uznesenia) bola žiadosť sťažovateľa pridelená podľa Rozvrhu práce Špecializovaného trestného súdu v spojitosti s rozhodnutím predsedu tohto súdu z 27. novembra 2020 novému zákonnému sudcovi, ktorý o nej rozhodol 10. decembra 2020 napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a väzbu sťažovateľa nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

12. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal ihneď po jeho vyhlásení ústne do zápisnice sťažnosť, ktorej dôvody doplnil prostredníctvom obhajcu podaním z 21. decembra 2020. O podanej sťažnosti rozhodol najvyšší súd 30. decembra 2020 napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

13. Ako vyplýva z pripojenej ústavnej sťažnosti pôvodne vedenej pod sp. zn. Rvp 745/2021, na základe návrhu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry z 29. decembra 2020 bola uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 12. januára 2021 predĺžená lehota trvania väzby sťažovateľa do 1. apríla 2021 a súčasne súd rozhodol, že jeho väzba sa nenahradza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

14. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal ihneď po jeho vyhlásení ústne do zápisnice sťažnosť, ktorej dôvody doplnil prostredníctvom obhajcu podaním z 20. januára 2021. O podanej sťažnosti rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

15. Sumarizujúc uvedené, prvou ústavnou sťažnosťou sťažovateľ napáda uznesenia všeobecných súdov, ktorými bolo rozhodované o jeho žiadosti z 13. novembra 2020 o prepustenie z väzby na slobodu (ďalej len „rozhodnutia o žiadosti o prepustenie z väzby“), druhou ústavnou sťažnosťou sťažovateľ napáda uznesenia všeobecných súdov, ktorými bolo na základe návrhu prokurátora rozhodované o predĺžení základnej lehoty jeho väzby (ďalej len „rozhodnutia o predĺžení základnej lehoty väzby“).

16. Z evidencie došlých podaní je ústavnému súdu známe, že 17. mája 2021, resp. 24. mája 2021 podali spoluobvinení sťažovateľa ústavné sťažnosti (Rvp 1064/2021 a Rvp 1119/2021), a z príloh vyplýva, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Tost 14/2021 z 23. marca 2021 bolo (okrem iného) vo vzťahu k sťažovateľovi zrušené uznesenie Špecializovaného trestného súdu č. k. 3 Tp 3/2020 z 15. marca 2021 v časti týkajúcej sa predĺženia lehoty trvania väzby a podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku najvyšší súd ako druhostupňový súd sám rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa do 1. septembra 2021 a podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti predmetnému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

17. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiam o žiadosti o prepustenie z väzby a rozhodnutiam o predĺžení lehoty väzby ústavné sťažnosti, v ktorých namieta, že nie sú splnené materiálne a formálne podmienky väzby, a takto v nich argumentuje:

a) o jeho vzatí do väzby nerozhodol súd, ktorý bol nestranný, pretože špecifikovaný sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu nevyhovuje objektívnemu testu nestrannosti a aj z pohľadu sťažovateľa ako procesnej strany sú vyvolané pochybnosti týkajúce sa nestrannosti špecifikovaného sudcu; Špecializovaný trestný súd rozhodujúci o jeho žiadosti o prepustenie

z väzby sa s uvedenou námietkou vysporiadal nedostatočne, pretože nevykonával objektívny test neustrannosti, v dôsledku čoho je jeho uznesenie z 10. decembra 2020 nepreskúmateľné,

b) postup Špecializovaného trestného súdu, keď o vzatí sťažovateľa do väzby rozhodol bez predloženia kompletného vyšetrovacieho spisu, pretože chýbala podstatná časť listinných dôkazov, je nezákonný; túto skutočnosť sťažovateľ namietal aj v podanej žiadosti o prepustenie z väzby, pričom Špecializovaný trestný súd na opakovane nastolenú námietku sťažovateľa nedal dostatočnú odpoveď a toto pochybenie nezhojil ani najvyšší súd rozhodujúci o jeho sťažnosti,

c) spáchanie skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, popiera a spochybňuje dôvodnosť jeho trestného stíhania,

d) v jeho prípade neexistujú relevantné a dostatočné väzobné dôvody, pretože všeobecné súdy neodôvodnili opodstatnenosť kolúznej väzby konkrétnymi skutočnosťami, ale len všeobecne a hmlisto, a vo vzťahu k existencii dôvodov preventívnej väzby ide taktiež iba o všeobecnú a vágnu úvahu súdov, pretože nie sú k dispozícii žiadne konkrétne skutočnosti spôsobilé vyvolať dôvodnú obavu, že by v prípade prepustenia z väzby pokračoval v trestnej činnosti, pre ktorú je teraz stíhaný,

e) orgány činné v trestnom konaní nepostupujú pri jeho trestnom stíhaní s osobitnou starostlivosťou, keď po dobu viac ako 5 mesiacov ani nezačali skúmať pôvod finančných prostriedkov, ktoré boli predmetom jednotlivých finančných transakcií,

f) napadnuté uznesenia Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu sú nezákonné, svojvoľné a ich závery považuje za pochybné, pretože obsahujú vymyslené skutkové okolnosti,

g) napadnuté rozhodnutia nereagujú na opakovane uvádzanú argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k otázke pretrvávajúcej opodstatnenosti jeho trestného stíhania,

h) napadnuté uznesenia sú nezákonné a ich odôvodnenia nepreskúmateľné, keďže neobsahujú žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by potvrdzovali dôvodnosť jeho ďalšieho väzobného stíhania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

18. Podstatou oboch ústavných sťažností je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy) a práva na slobodu a bezpečnosť [čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru] rozhodnutiami o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby a rozhodnutiami o predĺžení základnej lehoty väzby sťažovateľa z dôvodu nesplnenia základných materiálnych podmienok väzby sťažovateľa, a to neodôvodnenosti trestného stíhania vedeného proti jeho osobe, ako aj absencie dôvodnej obavy z naplnenia konkrétnych dôvodov trvania kolúznej a preventívnej väzby sťažovateľa.

19. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.1. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutými uzneseniami Špecializovaného trestného súdu:

20. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý

určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, I. ÚS 320/2011).

21. Vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa napadnutých uznesení Špecializovaného trestného súdu ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavných sťažností, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitúciu sťažností poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd väzobne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu.

22. Proti obom napadnutým uzneseniam teda bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k Špecializovanému trestnému súdu mal najvyšší súd v rámci opravného konania (konania o sťažnosti). Sťažovateľ disponoval právom podať sťažnosť proti napadnutým uzneseniam Špecializovaného trestného súdu a toto aj využil, pričom o jeho sťažnostiach bolo riadne rozhodnuté najvyšším súdom. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti uzneseniam Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020 a č. k. 4 Tp 14/2020 z 12. januára 2021.

23. Ústavný súd preto ústavné sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutými uzneseniami Špecializovaného trestného súdu a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na ich prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu:

24. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je základné právo na osobnú slobodu garantované článkom 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených ustanovení ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

25. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

26. S ohľadom na tú skutočnosť, že k rozhodnutiu o predĺžení základnej lehoty väzby došlo v krátkom časovom slede po rozhodnutí o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, pričom medzi jednotlivými rozhodnutiami všeobecných súdov uplynul príliš krátky časový úsek na to, aby sa skutkové okolnosti odôvodňujúce väzbu sťažovateľa zmenili zásadným spôsobom, ústavný súd posudzoval obe napadnuté uznesenia najvyššieho súdu vo vzájomnej súvislosti a nadväznosti. O uvedenom závere vzájomnej previazanosti predmetných rozhodnutí svedčí aj skutočnosť, že najvyšší súd svojím rozhodnutím č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021 v pomerne značnom rozsahu odkazoval na obsah odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 34/2020 z 30. decembra 2020.

27. Pri preskúmaní napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu a argumentácie v ňom uvedenej ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a sťažnostného súdu tvoria pre účely posúdenia ústavným súdom jeden celok (I. ÚS 379/2018, I. ÚS 161/2019, IV. ÚS 354/2020), a preto ústavný súd pri preskúmaní zákonnosti a ústavnosti ďalšieho obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa vychádzal aj z rozhodnutí Špecializovaného trestného súdu.

28. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody. Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09).

29. Vo všeobecnosti je teda možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obťažnou a subtilnou a všeobecné súdy musia striktne vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť

(v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predlžovanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu sa ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (I. ÚS 348/2016).

30. Dôvod pre ingerenciu ústavného súdu do tzv. väzobných rozhodnutí všeobecných súdov môže spočívať napríklad v skutočnosti, že rozhodnutie o väzbe nie je podložené zákonným dôvodom, prípadne pokiaľ sú tvrdené dôvody väzby v extrémnom rozpore so zistených skutkovým stavom alebo pokiaľ rozhodnutie nie je odôvodnené poukázaním na konkrétne skutočnosti (napr. m. m. ÚS ČR 980/2014 z 18. júna 2014).

31. V intenciách označenej judikatúry pristúpil ústavný súd k posúdeniu námietok sťažovateľa, pritom sa podrobne oboznámil nielen s obsahom napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorými boli zamietnuté jeho sťažnosti, ale aj s obsahom uznesení Špecializovaného trestného súdu, ktorý zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, resp. rozhodol o predĺžení základnej lehoty väzby.

III.2.1. K nestrannosti súdu:

32. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že o jeho vzatí do väzby rozhodol súd, ktorý nebol nestranný, ústavný súd konštatuje, že ide o námietku, o ktorej už bolo ústavným súdom rozhodnuté uznesením o odmietnutí jeho predchádzajúcej ústavnej sťažnosti (II. ÚS 476/2020 z 22. októbra 2020).

33. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

34. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci.

35. Ústavný súd konštatuje, že ústavné sťažnosti sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie označených práv zaručených ústavou a dohovorom postupom všeobecných súdov v súvislosti s tvrdeným nedostatkom nestrannosti špecifikovaného sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, sú totožné s vecou, o ktorej už ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 476/2020.

36. Rozhodnutie o odmietnutí ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie nemožno považovať za rozhodnutie „o podmienkach konania“, ktoré by bolo možné dodatočne splniť (ako to je napr. pri nesplnení zákonom predpísaných náležitostí). Naopak, v okolnostiach prerokovávanej veci ide o tzv. kvazimeritórne rozhodnutie, ktorým bola ústavná

sťažnosť odmietnutá, pretože argumentáciu, ktorú sťažovateľ mohol predniesť v konaní pred všeobecnými súdmi, nepredniesol a urobil tak až v konaní pred ústavným súdom, a teda ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc.

37. Vzhľadom na to, že táto časť ústavnej sťažnosti sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2.2. K dôvodnosti trestného stíhania:

38. Ústavný súd na úvod pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú „len“, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatelom skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočnosti a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo k podaniu obžaloby (Krejčíř proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. októbra 1997).

39. V rámci rozhodovania o väzbe nie je úlohou súdov s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy a uzatvárať právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov, pretože takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej, ktoré nasleduje po vykonaní celého dokazovania v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti po podaní obžaloby a zároveň pripomenul, že rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti a nie istoty ohľadne dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak obvinený nebude držaný vo väzbe (III. ÚS 211/2018, II. ÚS 67/2013, I. ÚS 162/2016).

40. Pokiaľ ide o námietku neodôvodnenosti trestného stíhania, najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1 Tost 34/2020 konštatoval, že v predmetnej veci v tomto štádiu konania existuje dostatok podkladov, na ktorých je založená existencia materiálnych podmienok väzby, a teda aj dôvodnosť trestného stíhania a dôvody väzby. Podľa najvyššieho súdu v predmetnej veci boli splnené aj formálne podmienky, boli dodržané ustanovenia procesného predpisu relevantné pre zákonnosť väzby vrátane zákonných lehôt, bolo vznesené obvinenie a neboli zistené prietahy pri rozhodovaní o väzobnej veci. Najvyšší súd uviedol, že súčasná dôkazná situácia a skutočnosti, ktoré boli zistené, nasvedčujú tomu, že dosiaľ vykonané dôkazy a realizované procesné úkony orgánov činných v trestnom konaní nielenže potvrdzujú dôvodnosť trestného stíhania, ale dokonca výrazne naznačujú, že trestná činnosť údajne páchaná aj sťažovateľom by mohla byť ešte rozsiahlejšia v porovnaní s pôvodne predpokladaným penzom trestnej činnosti, z páchania ktorej je aj vo vzťahu k nemu konštatované dôvodné podozrenie. Najvyšší súd dodal, že pre údajne páchanú trestnú činnosť naďalej platia jej už skôr vo veci konajúcimi a rozhodujúcimi súdmi definované charakteristiky, a to sofistikovanosť, skrytosť, utajenosť, komplikovanosť a vzájomna prepletenosť.

41. V uznesení sp. zn. 1 Tost 1/2021 najvyšší súd doplnil, že za taký krátky časový úsek, aký uplynul od posledného väzobného rozhodovania (ani nie jeden kalendárny mesiac), nenastali žiadne také okolnosti, ktoré by oslabovali materiálne podmienky väzby sťažovateľa.

42. Najvyšší súd (na s. 29 a 30 napadnutého uznesenia sp. zn. 1 Tost 1/2021) ďalej poukázal na konkrétne skutočnosti a informácie, ktoré v tomto štádiu trestného konania dostatočným spôsobom odobrujú dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov, ktoré sa mu kladú za vinu.

43. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil odôvodnenie napadnutých uznesení najvyššieho súdu vo vzťahu k odôvodnenosti trestného stíhania ako dostatočne konkrétne, v rámci limitov ústavnej udržateľnosti pre toto štádium trestného konania, a preto vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti ústavných sťažností.

III.2.3. K dôvodom tzv. kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku:

44. Na úvod tejto časti odôvodnenia svojho rozhodnutia ústavný súd pripomína, že podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (nie zákonnosti) a v rámci konania o ústavnej sťažnosti nepodáva výklad zákonov, ale sa zameriava na posúdenie zlučiteľnosti účinkov ich interpretácie a aplikácie všeobecnými súdmi s obsahom základných práv a slobôd (pozri napr. II. ÚS 142/2015, III. ÚS 717/2016). Pri výklade a použití ustanovení zákona je však nevyhnutné rešpektovať skutočnosť (a práve dodržanie tohto je predmetom skúmania ústavným súdom), že interpretácia zákona nemôže popierať účel a zmysel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu. Svoje závery musí všeobecný súd zároveň presvedčivo odôvodniť.

45. Ústavný súd ďalej upozorňuje, že vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné.

46. Ústavný súd v prípade čl. 17 ústavy síce môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

47. Pokiaľ ide o dôvod tzv. kolúznej väzby, sťažovateľ vo svojich ústavných sťažnostiach zhodne prednáša výhrady vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia, rozporuje vyhodnotenie aktuálnosti podmienok pretrvávania kolúznej väzby v kontexte známej dôkaznej situácie, z čoho následne vyvodzuje záver, že dôvody kolúzneho správania sú len hypotetické. Pokiaľ ide o možnosť ovplyvňovania svedkov, argumentuje tým, že žiadny svedok nevypovedá v jeho neprospech, preto je nelogické obávať sa, že by chcel dosiahnuť opak.

48. Ďalej sťažovateľ uvádza výhrady k súdom deklarovanej potrebe skúmania pôvodu značného objemu finančných prostriedkov, ktoré mali byť predmetom jednotlivých finančných transakcií, najmä vo vzťahu k okolnosti, že tak už od vznesenia obvinenia orgány činné v trestnom konaní mohli konať, naopak v tomto ohľade mali byť pasívne, zamerali sa iné, podľa sťažovateľa nedôležité dokazovanie a nekonajú tak s osobitnou starostlivosťou a urýchléním.

49. Argumentáciu napadnutého uznesenia o prebiehajúcom rozsiahlom znaleckom skúmaní sťažovateľ rozporuje s odôvodnením, že časť znaleckého dokazovania sa vykonáva pomaly, čo nemožno pričítať v jeho prospech, a časť znaleckého dokazovania sa ho netýka. Rovnaký argument používa aj vo vzťahu k výsluchu agenta. Pokiaľ ide o „tzv. finančné vyšetrovanie“, namieta „nekonanie orgánov štátu“.

50. K súdom deklarovanej potrebe vykonať procesný úkon preštudovania spisu uvádza, že ide o jeho právo, nie povinnosť. K súdom zistenej konkrétnej kolúznej aktivite súvisiacej so zabezpečením poskytnutých pôžičiek (zmluvami o zriadení záložného práva na obchodný podiel v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], pozn.) uvádza, že nerozumie prečo je typické správanie veriteľa interpretované účelovo v jeho neprospech.

51. Sťažovateľ ďalej namieta najmä nepreskúmateľnosť napadnutých uznesení najvyššieho súdu, ktoré podľa jeho názoru neobsahujú žiadne také právne a skutkovo významné okolnosti, ktoré by potvrdzovali naplnenie dôvodu tzv. kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

52. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na podrobnú argumentáciu Špecializovaného trestného súdu (s. 6 posledný odsek s pokračovaním na str. 7 uznesenia č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020), ako aj najvyššieho súdu (s. 39 až 41 uznesenia sp. zn. 1 Tost 34/2020), ktorú považuje v namietaných súvislostiach za dostatočnú a presvedčivú. Sťažovateľovi je jej obsah známy, preto ústavný súd považuje za procesne nehospodárne a nelogické, aby ju znova opakovával.

53. Najvyšší súd ďalej v uznesení sp. zn. 1 Tost 1/2021 zdôraznil, že u sťažovateľa bola zaznamenaná kolúzna aktivita (pozri s. 31 prvý odsek napadnutého uznesenia), a v neposlednom rade poukázal aj na potrebu ďalších výsluchov obvinených a enormného počtu svedkov vyplývajúcu z vyšetrovacieho spisu. Z napadnutého uznesenia sp. zn. 1 Tost 1/2021 je ústavnému súdu zrejmé a dostatočne zrozumiteľné, že na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa existovali viaceré dôvody a že v konkrétnostiach tejto trestnej veci, ktorej predmetom je vyšetrovanie trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti, ktorá mala spočívať v relatívne zložitej schéme finančných a majetkových operácií zúčastnených subjektov, je potrebné vnímať prebiehajúce vyšetrovanie ako nosný dôvod nevyhnutnosti ďalšieho trvania väzby sťažovateľa.

54. Ústavný súd sa s argumentáciou všeobecných súdov ohľadom dôvodnosti tzv. kolúznej väzby sťažovateľa podrobne oboznámil, pričom ju v tomto štádiu trestného konania nepovažuje za nelogickú, arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú a sponchybnú tak ústavnosť kolúznej väzby sťažovateľa. Argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti možno na jednej strane vnímať ako legitímnu polemiku so všeobecnými súdmi vo vzťahu k hodnoteniu materiálnych a formálnych podmienok jeho väzobného trestného stíhania, keď sa snaží doteraz dokázané skutočnosti interpretovať v jeho prospech, nad druhej strane však nemožno napadnuté závery súdov označiť v tomto štádiu trestného konania za exces či zjavný omyl, ktorý by mohol vyprovokovať intervenciu ústavného súdu. Preto vyššie uvedené námietky sťažovateľa vyhodnotil ústavný súd v danej časti ako zjavne neopodstatnené.

III.2.4. K dôvodom tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

55. Vo vzťahu k tzv. preventívnej väzbe [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pozn.] sťažovateľ rozporuje zistenia Špecializovaného trestného súdu prezentované v uznesení č. k. 4 Tp 14/2020 z 10. decembra 2020, ktoré považuje za všeobecné a vágne, ako aj závery najvyššieho súdu uvedené v uznesení č. k. 1 Tost 34/2020 z 30. decembra 2020, čo sa týka zastierania pôvodu zdrojov, ktorými disponoval. Napadnutému uzneseniu č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021 následne vyčíta nesprávnosť skutkových zistení na strane 31 v ods. 2.

56. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že pokiaľ ide o rozhodovanie všeobecných súdov vo vzťahu tzv. preventívnej väzbe, súd môže riziko páchania trestnej činnosti len odhadovať (prognózovať), a preto nie je nevyhnutne potrebné, aby zo strany väzobne stíhaných obvinených už k takýmto konaniam alebo pokusom o ne došlo (neplatí v prípade opakovanej väzby podľa § 71 ods. 3 Trestného poriadku, pozn.). Akceptácia opačného názoru by zbavovala väzbu jej preventívneho a zabezpečovacieho charakteru (I. ÚS 162/2016).

57. Existenciu dôvodu tzv. preventívnej väzby na strane sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorú sťažovateľ rovnako spochybňuje, najvyšší súd odôvodnil tým, že trestná činnosť údajne páchaná aj sťažovateľom mala byť podstatným zdrojom jeho vysokých príjmov ako aj spôsobom, ktorým si mal zabezpečiť tomu zodpovedajúcu životnú úroveň a personálny životný štandard. Závery najvyššieho súdu (v podrobnostiach uvedené na s. 41 až 43 uznesenia sp. zn. 1 Tost 34/2020, na ktoré odkazuje najvyšší súd aj v uznesení sp. zn. 1 Tost 1/2021) treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za legitímne a akceptovateľné.

58. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľovi sa v konaní pred ústavným súdom nepodarilo žiadnym ústavnoprávne relevantným spôsobom spochybniť ústavnosť jeho preventívnej väzby. Podľa názoru ústavného súdu výroky rozhodnutia najvyššieho súdu majú oporu v jeho odôvodnení, ktoré je založené na racionálnej úvahe. V ňom prijaté závery sú logické, bez rozporov a predchádzalo im dôsledné vyhodnotenie skutkových zistení vyplývajúcich z vykonaných dôkazov a následná aplikácia príslušných ustanovení procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, a to bez toho, aby interpretácia a použitie dotknutých trestnoprávnych noriem odporovali ich zneniu, zmyslu a účelu.

59. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu a obsahom namietaných základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd je toho názoru, že uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 34/2020 a sp. zn. 1 Tost 1/2021 sú ústavne udržateľné.

60. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu

verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

61. Na základe uvedeného ústavný súd ústavné sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 34/2020 z 30. decembra 2020:

62. Čl. 5 ods. 1 dohovoru obsahuje katalóg viacerých konkrétnych prípustných spôsobov zásahu orgánu verejnej moci [pod písm. a) až f)] do osobnej slobody fyzickej osoby. Sťažovateľ špecifikoval, že najvyšší súd mal postupovať aj v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, čím nedovolené zasiahol do jeho osobnej slobody. V danej veci je však zjavne neopodstatneným namietanie zásahu do práva sťažovateľa podľa označeného ustanovenia dohovoru, pretože z jeho znenia jednoznačne vyplýva, že tento sa *ratione materiae* vzťahuje na (prvotné) vzatie do väzby, t. j. na uvalenie väzby. Procesné pravidlá týkajúce sa skúmania dôvodnosti ďalšieho trvania (pokračovania) väzby sú ako *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (obdobne napr. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07). Pretože napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sa týkalo rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

63. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu